

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Michaela Syrovátková

Ilustrovaná dětská kniha

Olomouc 2018

Vedoucí práce: ak. soch. Tomáš Chorý, ArtD.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování:

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce ak. soch. Tomáši Chorému, ArtD. za cenné rady a vedení práce i umožnění konzultací v průběhu tvorby. Děkuji i Mgr. Věře Mervartové za korekturu textu Malého cestovatele, Radovanu Krtičkovi za tisk knihy a knihařství Šnirychovi za knihařské práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Teoretická část.....	6
1.1 Ilustrovaná dětská kniha.....	6
1.2 Vybraní umělci a jejich díla.....	8
1.2.1 Daisy Mrázková.....	8
1.2.2 Tereza Říčanová.....	11
1.2.3 Alžběta Skálová.....	13
1.2.4 Marie Štumpfová.....	16
1.2.5 Tereza Šedivá.....	18
1.2.6 Jiří Dvořák.....	19
1.2 Nakladatelství.....	21
1.3.1. Baobab.....	21
1.3.2 Běžiliška.....	23
2. Praktická část.....	26
2.1 Počáteční myšlenka.....	26
2.2. Ilustrace – obrazová část knihy.....	26
2.3 Textová část knihy.....	28
2.4 Formát, papír.....	29
2.5 Práce v grafických programech.....	30
2.6 Vazba knihy.....	31
2.7 Hra.....	31
Závěr.....	33
Přílohy:.....	34
Seznam literatury.....	42
Online zdroje.....	43
Obrazová dokumentace.....	45
Seznam příloh:.....	46

Úvod

Bakalářskou prací je dětská ilustrovaná kniha. Ilustrace a knihy pro děti mě zajímají už od mého dětství, kdy jsem si knihy prohlížela. Vlastně to dělám i v současnosti, často si půjčím v knihovně dětskou knihu kvůli obrazovému doprovodu. Nebo chodím do vybraných obchodů, kde mají knihy především z nakladatelství Baobab a listuji, osahávám příjemný papír a užívám si celého dojmu, jak na mě kniha „mluví“. Ano, knihy jsou určeny především dětem, ale ve mně osobně bude dítě nejspíš napořád. Jednou v budoucnosti budu knihy kupovat pro své děti a už se na to moc těším. Ale i poté budu chodit do mých oblíbených prodejen a budu si prohlížet nově vydané tituly kvůli dětským ilustracím a třeba se inspirovat pro svoji tvorbu.

Teoretická část na začátku textu pojednává o dětské ilustraci obecně, vymezuje pojem ilustrace a uvádí kriteria, kterými se ilustrace hodnotí. Je vysvětlen i pojem Bilderbuch a s ním vysvětleno, jak je pro dětskou literaturu důležitý obraz. Část práce je zaměřena na současnou tvorbu ilustrace. Jsou zde uvedeny vybraní autoři z oblasti dětské ilustrace, kteří tvoří dětské knihy se zaměřením na ilustrační stránku knihy, a text je potlačen na minimum. Od každého autora je vyzdvíženo dílo nebo více děl, která mi přijdou něčím zajímavá nebo jsou mé knize nějakým způsobem podobná. Byl popsán styl tvorby jednotlivých vybraných autorů a text doplněn o informace o případných úspěších autorů a jejich titulů. V uvedených dílech se často nachází určitá spojitost, ať už se jedná o cílovou skupinu čtenářů, techniku tvorby nebo myšlenku celého příběhu.

Praktická část je kniha Malý cestovatel. Cílem bakalářské práce bylo vytvořit autorskou knihu určenou především pro děti předškolního věku ve formě malované ilustrované knihy s krátkým doprovodným textem. Nejprve jsem vymyslela a poté napsala příběh o malém chlapci Matějovi, co cestuje po Zemi a poznává různá zvířata na odlišných kontinentech, která mají různé vlastnosti i schopnosti. Kniha se stává průvodcovským albem se zvířaty, která malý Matěj na své výpravě potkal. Kniha založená na ilustraci byla doplněna o hru, která informuje o tom, kde žijí jednotlivá zvířata z výpravy. Praktická část popisuje první myšlenky při tvorbě i pracovní postup, jak kniha vznikla. Malý cestovatel je výsledkem snahy, fantazie a lásky k dětem.

1. Teoretická část

1.1 Ilustrovaná dětská kniha

Knižní ilustrace se dá označit jako obrazový doprovod knihy. Dětská ilustrace tvoří speciální kategorii ilustrací, jelikož mají mnohem podstatnější význam než ilustrace určená dospělým čtenářům. Vnímání dítěte obrazového doprovodu knihy je značně horlivější, soustředěnější a obvykle bývá prvním bodem jejich pozornosti. Ilustrace, z latinského slova *ilus* znamená v překladu omyl neboli záměna. Podrobnější výklad překladu ilustrace můžeme chápat jako přelud, situaci, kdy reálné předměty nebo děj považujeme za něco jiného. Nebo obrazový doprovod můžeme vysvětlit jako dojem něčeho, čím samotná věc není. Překlad slova ilustrátor znamená osvěcovatel či vykladač. Prvotním záměrem připojovat k textové části i ilustrační obrazový materiál byl pouze z hlediska doplňujícího a měl za úkol zpříjemnit a oživit dítěti četbu. Ilustrace knih s danou cílovou skupinou na děti se začala objevovat v raném novověku, nicméně estetická stránka knihy jako artefaktu s blízkým chápáním dnešní doby je datována až pro dobu mnohem pozdější.¹

Každá dětská kniha je originální estetický objekt. Kritéria, kterými se kniha hodnotí, jsou povětšinou typografická, ilustrační, literární a edukační. Zkoumají se komplexně, jak na sebe vzájemně jednotlivá kritéria působí a jaký vytváří společný celek.

Obrázkové dětské knihy bývají často označovány německým slovem *Bilderbuch*. Tyto knihy mají za cílovou skupinu hlavně děti, co ještě neumí číst, tzn. děti věku předškolního. Knihy s minimálním obsahem jazykové složky ve prospěch ilustrací neboli obrazovému doprovodnému materiálu jsou čitelné právě díky ilustracím a čtenář ke čtení příběhu nepotřebuje text.² Označení pro toto převzaté slovo může být různé, někdo používá označení *Bilderbuch*, jiní autorská ilustrovaná kniha a někdo si postačí s označením ilustrovaná kniha. Označení, že kniha je *Bilderbuch*, značí kvalitu a reprezentaci v oboru. Tyto knihy zpravidla vydávají spíše menší nakladatelství, která jsou založena na alternativním rázu a mají vysoké nároky na celkové knižní zpracování. Autoři těchto titulů myslí na knihu jako celek. Nejvýraznějším rysem *Bilderbuchu* je obraz převyšující poměr nad textem. Obrazová

---

¹ REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7028-439-1., s. 21 – 23.

² Tamtéž, s. 25 – 28.

a textová část se v knize příjemným a hravým způsobem prolíná. To často je i proto, že autorem textové i obrazové části je jeden a ten samý člověk.³

Je zcela samozřejmostí, že pro malé děti, které ještě neumějí číst, hraje v knize důležitou úlohu právě již zmiňovaný obraz. Obraz na dítě působí srozumitelně i bez prostředníka, je mu vysvětlením pro mnohé otázky a zdrojem poznání. Většinou tyto knihy vznikají z vlastního spontánního zaujetí autorů, spisovatelů a v tomto případě hlavně výtvarníků. Tvůrčí přístup autorů přináší novou jedinečnost i pestrost a knihy se stávají originály.⁴

Jaké typy knih a s jakými specifiky by měly knihy být pro děti předškolního věku určené, shrnul ve své typologii Milan Hegar. Podle I. typu, prvního předškolního stupně, by měla být ilustrace dominantní složkou knihy. Ilustrace je pro tuto kategorii hlavní nositelkou informací i obsahu. Často v tomto věku jde o první setkání s knihou vůbec, smyslem by mělo být pochopení rozdílu mezi objektem skutečným a objektem zprostředkovaným. S typem II. neboli vyšším stupněm předškolního věku by měl ilustrátor myslet na dětskou často pokládanou otázku, proč a co to je. Autor obrazového doprovodu by měl myslet na působení emocionální oblasti, může a nemusí být v přímém vztahu k obsahu náplně knihy. Především by mělo jít o vytváření asociačních vazeb a jejich spojování. Podle typu III., tedy nejvyššího stupně předškolního věku by už ilustrace měly být v rovnováze s obsahem i rozsahem textovým. V této kategorii se jedná především o pohádky, kde je snadno rozpoznatelný charakter lidské vlastnosti.⁵ Jak to s typologiemi bývá, i nad touto se vznáší otázkou plno otazníků a téma ilustrace je velmi specifické a individuální.

---

³ DYMÁČKOVÁ, Lucie. *Knihovna Jiřího Mahena v Brně: BILDERBUCH – obrázková kniha nejen pro děti* [online]. 2018 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/bilderbuch>

⁴ STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Cesty české ilustrace v knize pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1984., s. 47 – 51.

⁵ Tamtéž, s. 47 – 48.

1.2 Vybraní umělci a jejich díla

Tato kapitola je věnována umělcům souvisejícím s dětskou knižní ilustrací, především se zvířecí tematikou. Jsou zvýrazněny autoři s jejich tituly, které mají jistou podobnost s tématem praktické části. Ať už se jedná o výtvarnou vizuální formu nebo příběh, a to zvířecí, putování zvířat nebo za zvířaty samotnými, nebo smyšlené postavičky. Tito umělci a jejich díla se stali hlavní inspirací praktické části bakalářské práce.

1.2.1 Daisy Mrázková

Daisy Mrázková (1923–14. 12. 2016) byla ilustrátorkou, spisovatelkou i malířkou a vydala více než desítky obrázkových knih pro děti. V letech 1943–1944 vystudovala na Uměleckoprůmyslové škole u profesora Antonína Strnadela.⁶ Autorka měla už ve své počáteční tvorbě zvláštní místo mezi autory dětských knih proto, že své knížky sama psala a ilustrovala. Důležité bylo, jak se na děti přímo obracela a děti v jejích textech a ilustracích také vystupují. Ilustrace Daisy Mrázkové jsou povětšinou řešeny v kombinování barevných celostran a drobnějších kreseb zalomených do textové části. Základem je zpravidla krajinný či přírodní ústřední motiv, jehož součástí je již zmiňovaná dětská postava nebo i více postav. Vzájemná vazba mezi člověkem a přírodou, je snad obsažena ve všech jejích knížkách. Barevné ladění působení světla a struktur se obrací na emocionalitu čtenáře zřejmě pro udržení pozornosti a podporu epického příběhu.

Co by se stalo kdyby...

V knížce *Co by se stalo kdyby...*(1980) můžeme zřetelně vidět výše uvedenou charakteristiku tvorby. V této knize navíc Daisy potlačila textovou část na minimum a uplatnila výtvarnou fantazii se skupinkou drobných perokreseb. Perokresby naznačují několik možných řešení na otázku názvu knihy.⁷ Co by se stalo, kdybych šel do města bez kabátu? Co by se stalo, kdybych byl malý mravenec? A mnohem více hravých dětských otázek zodpovídá kniha založená hlavně na ilustracích. Kniha je určena čtenářům, co ještě

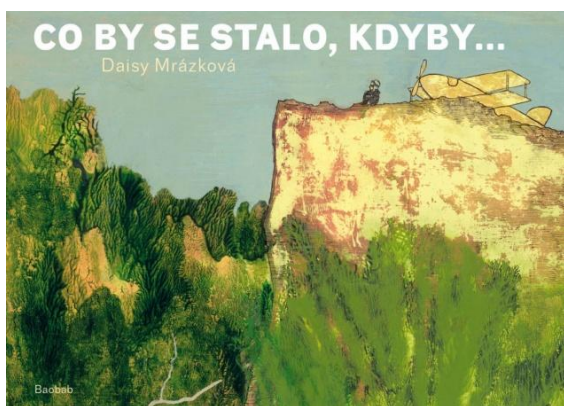
---

⁶ Baobab: Daisy Mrázková [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/daisy-mrazkova>

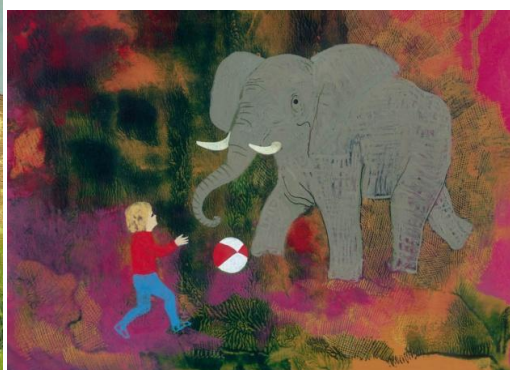
⁷ STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Cesty české ilustrace v knize pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1984., s. 161 – 162

neumějí číst.⁸ Dokladem vysoké kvality autorky je i fakt, že na působivosti jednotlivých autorských počinů nijak neubírá ani časový odstup. Tato kniha byla vydána v roce 1980 v nakladatelství Albatros, přesto se i po novém vydání v nakladatelství Baobab zařadila mezi podstatné počiny.⁹ Dá se tedy říci, že autorka Daisy Mrázková byla nadčasová a i s určitostí lze napsat, že její tituly jsou populární i v dnešní době.

Obr. č. 1 Obálka knihy Daisy Mrázkové knihy *Co by se stalo kdyby...1980*

Obr. č. 2 Ukázka z knihy Daisy Mrázkové *Co by se stalo kdyby...1980*

Můj medvěd Flóra

Kniha *Můj medvěd Flóra* (1973) byla vydaná podruhé v nakladatelství Baobab, i tato kniha neztrácí své zájemce. Od prvního vydání uběhlo přes třicet let a příběh opuštěného plyšového medvídky Flóry se stal legendou. „Vypadá v nich jako holčička. Je to medvědí holčička! Jak se bude jmenovat? Bude se jmenovat Flóra.“¹⁰ Kniha je jedním z prvních českých „bilderbuchů“. Knihy Mrázkové, i tato, vyšly i ve francouzštině, jiné knihy i v angličtině, slovenštině, němčině, japonštině, litevštině a slovinštině.¹¹ Všechny autorčiny knihy jsou prodchnuty atmosférou porozumění, laskavostí, intimity a pohody. V malých nápovědách dává autorka v ilustraci dítěti příležitost k tomu, aby si pomocí vlastní fantazie obraz dotvořilo a obohatilo.¹²

⁸ Baobab: *Co by bylo kdyby...* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/co-se-stalo-kdyby>

⁹ REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7028-439-1., s. 112

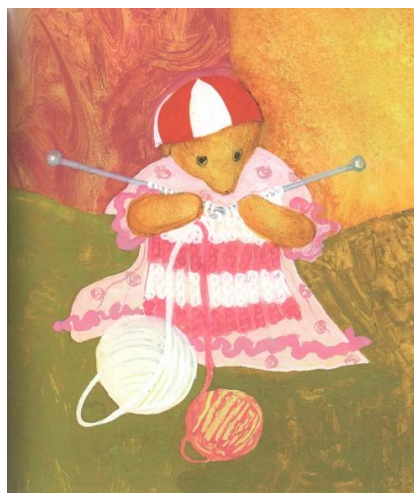
¹⁰ MRÁZKOVÁ, Daisy. *Můj medvěd Flóra*. V Baobabu vyd. 2. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-41-4.

¹¹ Baobab: *Můj medvěd Flóra* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/muj-medved-flora>

¹² STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Současná ilustrace dětské knihy*. Praha: Odeon, 1979. Soudobé české umění., s. 46

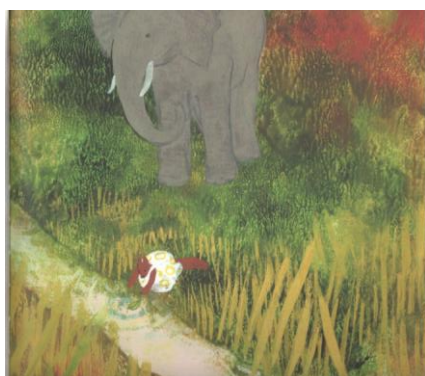
Obr. č. 3 Ukázka z knihy *Daisy*
Mrázkové *Můj medvěd Flóra*

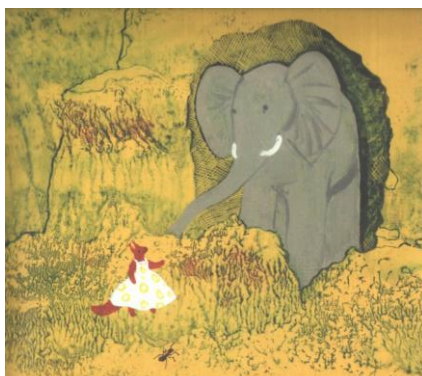
Obr. č. 4 Ukázka z knihy *Daisy*
Mrázkové *Můj medvěd Flóra* 1973

Slon a mravenec

Titul od autorky Mrázkové, který se mi stal velmi oblíbeným, je *Slon a mravenec* (1982), třetí vydání v Baobabu, první roku 2013. Kniha pojednává o důležitosti přátelství, i když odlišných jedinců. V knížce vystupuje veverka, slon a mravenec, kteří bydlí společně v jeskyni. Jeskyně je pro mravence moc velká a pro slona tak akorát, ale když se otáčí tak je malá. Když se vydají na výlet, musí pěšinkou vedle lesa, protože nemohou po louce, aby to mravenec neměl tak těžké a nemohou lesem, protože slon by neprošel mezi stromy. Takové a další problémy uvádí autorka ve své publikaci. Nakonec je ale veverka šťastná a moc ráda, že oba kamarády má jelikož ji vysvobodí ze zajetí lovce. Vše dobře skončí a jsou rádi, že se mají.¹³

Obr. č. 5 Ukázka z knihy *Daisy*
Mrázkové *Slon a mravenec* 1982

Obr. č. 6 Ukázka z knihy *Daisy*
Mrázkové *Slon a mravenec* 1982

¹³ MRÁZKOVÁ, Daisy. *Slon a mravenec*. Praha: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-82-7.

Další autorčinou tvorbou, s uvedeným rokem prvního vydání jsou knihy *Neplač, muchomůrko* (1965), *Chlapeček a dálka* (1969), *Byla jednou jedna moucha* (1971), *Haló, Jácičku* (1972), *Auto z pralesa* (1975) a *Kluk s míčem* (1978).¹⁴ V současné době byly vybrané tituly vydány znovu nakladatelstvím Baobab.

1.2.2 Tereza Říčanová

Tereza Říčanová je česká umělkyně, která vstoupila do povědomí veřejnosti v současné knižní produkci pro děti. Je jednou z nejvýraznějších ilustrátorek a tvůrkyní autorských knih na české scéně. Výtvarnice narozená roku 1974 vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze a roku 1999 absolvovala v ateliéru Jiřího Šalamouna Vysokou školu uměleckoprůmyslovou. Svá díla vystavuje samostatně, ale i skupinově. Ve své tvorbě se věnuje volné tvorbě, kterou vystavovala například v rámci sdružení Lesklé koule, tak ilustracím a tvoření autorských, především dětských knih.¹⁵ Výtvarný doprovod poskytla pohádkám Josefa Štefana Kubína s názvem *Baba a čerta* z roku 2000. Dále povídky Etgara Kereta z roku 2005, pod názvem *Létající Santini*. Autorka vnímá knihu jako celek, je autorka nejlepších „bilderbuchů“, které v českém prostředí v posledních desetiletích vznikly.

Tereza Říčanová má profesionální a půvabný rukopis. Autorčiny malby jsou namalovány jak jako přesvědčeností, rychlostí a dynamikou. Jakoby ani nepřemýšlela nad kompozicí, ani barevností, ale tvořila hned na papír, který se stává výsledným, a přesto je dokonalý, zábavný a barevně sladěný. Děti její kresby milují. Jsem teta dvou dětí předškolního věku a nejoblíbenější knihu doma mají právě *Kozí knížku*. Neteř Rozárku fascinovalo, jak koza čurá, že na ni kozel skáče a pak má malá kůzlátka. Ve svých knihách používá hravost, v malbě jasnost barev, a to celé působí velice poutavě nejen pro děti.

Kozí knížka

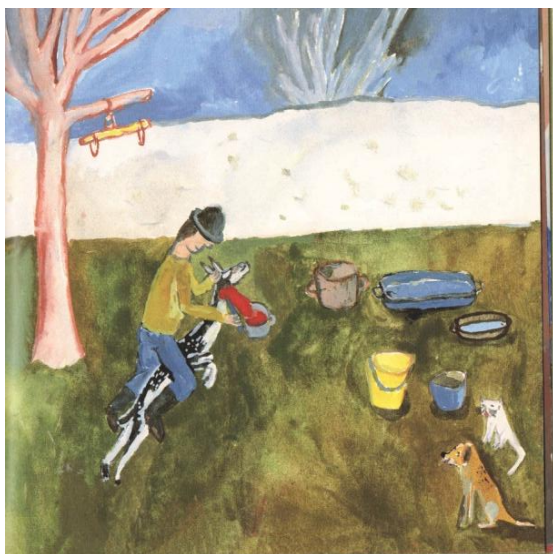
Autorské knižní projekty Terezy Říčanové začaly vydáním *Kozí knížky* (2005), kde je popsán autobiografický rodinný život autorky na vesnickém statku. Autorka vypráví životní

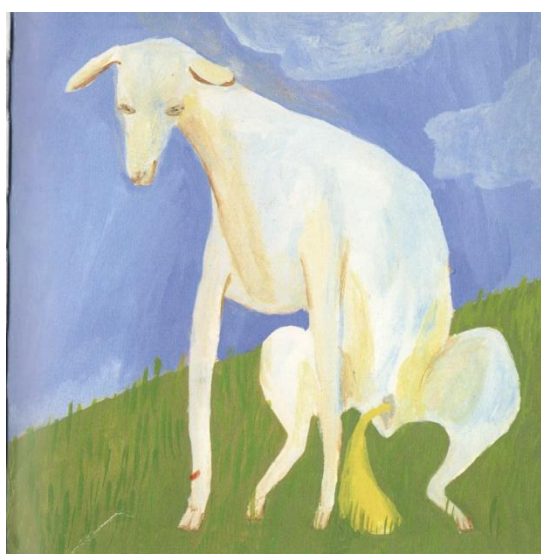
¹⁴ *Daisy Mrázková* [online]. 2004 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://daisy.mrazkova.sweb.cz/>

¹⁵ REISSNER, Martin a ŠUBRTOVÁ, Milena. *Česká kniha pro děti a mládež 2010*. 1. vyd. Praha: [Ministerstvo kultury České republiky], 2011. 46 s. ISBN 978-80-86310-95-4.

příběh o koze Líze, která jednoho dne přijela na statek. Co má asi koza ráda k snědku? Na podobné otázky odpovídá *Kozí knížka*. Přečtením knihy dítě získává odpovědi na tajemství typu, jak koza čůrá, kde se berou kůzlátka a co se s kůzlaty děje, když povyrostou. Ilustrace zpodobňující zabíjení kůzlat je tématem v naší literatuře pro děti a mládež takřka novátorským. Tvůrkyně překročila obecně platné tabu v příběhu určeném dětem předškolního a mladšího školního věku. V knížce nejsou zamlčovány ani intimní a traumatizující události, ovšem jsou podávány uměřeně.¹⁶ „*Ted' na něj koza počkala, aby na ni skočil. A tak budou mít kůzlátka. Celou zimu jí porostou v břicho a na jaře se narodí.*“¹⁷

Obr. č. 7 Ukázka z knihy Terezy Řičanové *Kozí knížka* 2005

Obr. č. 8 Ukázka z knihy Terezy Řičanové *Kozí knížka* 2005

Vánoční knížka

Roku 2006 byla vydána knížka s názvem *Vánoční knížka*. V knize je popsán příběh vánoční atmosféry. Příběh vypráví o malých dětech, jež mají adventní kalendář a postupným ujídaním čokoládíček se blíží těšivé napětí Štědrého dne. Sváteční atmosféra je doprovázena příběhy o Ježíškovi, Marii a Josefovi.

Další titul s názvem *Noemova archa* (2010) vychází z jednoduchého námětu, všeobecně známého příběhu. Námět knihy je jednoduchý, pojatý prostě, přitom jasně a přímočaře. Tento titul uspěl v soutěži o nejkrásnější českou knihu roku. *Velikonoční knížka*

¹⁶ REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, 219 s. ISBN 978-80-7028-439-1.

¹⁷ ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Kozí knížka*. 2. vyd. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-48-3.

(2012) vznikla v návaznosti na *Vánoční knížku*. *Velikonoční knížka* se stala dílem poučenosti a zklidnění. Autorka svůj umělecký projev uvedla na snadno rozpoznatelný, identifikovatelný rukopis.¹⁸ Autorka je vydává v nakladatelství Baobab. Mezi její další vydané tituly patří *Psi knížka* (2014) a *Měsíček svítí* (2008).¹⁹

Obr. č. 9 Ukázka z knihy Terezy Řičanové *Vánoční knížka* 2006

Obr. č. 10 Ukázka z knihy Terezy Řičanové *Vánoční knížka* 2006

1.2.3 Alžběta Skálová

Alžběta Skálová je mladá autorka, která měla od malička ráda obrázky, ale to není nic výjimečného, když pochází z rodiny, kde táta je malíř a sochař²⁰, maminka ilustrovala knížky a dokonce i dědeček se věnoval výtvarné tvorbě. Alžběta se narodila roku 1982 a už jako malé dítě často jezdila se svým bratrem na chalupu na samý okraj Českého středohoří. Tam měla ty nejvhodnější podmínky pro rozvíjení své fantazie, hraní her, stavění bunkrů, objevování, poznávání, domýšlení příběhů a tvoření celkově. Právě zde si vypěstovala velký vztah k lesu a přírodě samotné, kde mohla přemýšlet o různých živých tvorech, které můžeme vidět v jejích publikacích. Vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v ateliéru knižní

¹⁸ REISSNER, Martin. *Illustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, 219 s. ISBN 978-80-7028-439-1.

¹⁹ Baobab [online]. 2018 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/tereza-ricanova-0>

²⁰ František Skála (1956) vystudoval v ateliéru televizní a filmové grafiky na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Patří k nejvýraznějším výtvarníkům své doby, stal se zakládajícím členem skupiny Tvrdohlaví. Roku 1991 získal Cenu Jindřicha Chalupického. Jeho retrospektivní výstava byla uspořádána v Rudolfinu v Praze roku 2004. Velký umělecký úspěch zaznamenal například s komiksem *Velké putování Vlase a Brady* (1989). ²⁰ REISSNER, Martin. *Illustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, 219 s. ISBN 978-80-7028-439-1.

ilustrace.²¹ Během studia absolvovala studijní stáže v Paříži (2005) a v Baltimoru, USA (2007). Jako svoji závěrečnou práci vytvořila autorskou knihu s názvem *Pampe a Šinka*.

Autorka zaměřená především na dětskou ilustraci ráda pracuje technikou akvarelu, a to jak na svých vlastních fantazijních obrázcích, tak na obrázcích k určenému textu. Autorčiny malby jsou pohádkové, promyšlené a především velice zábavné a líbivé. Používá pestrou barevnost všech odstínů, což je velice líbivé nejen pro děti. Ilustrace knih jsou až pohádkově nadpřirozené, i když vychází z realistické podoby zvířat i lidí, jen jim dodá svůj autorský znak, který je snadno rozpoznatelný. Autorka ve svých titulech ráda vymýšlí nová slova, nové postavičky se smyšleným, ale i ponaučitelným příběhem.

Získala za své práce hned několik ocenění. Autorská kniha *Péťa a medánek*, která byla vydána i ve Francii se stala nejkrásnější knihou roku 2009. Cenu Josefa Hlávky získala v roce 2008 za knihu *Pampe a Šinka*, která byla oceněná také Magnesíí Literou 2011.²²

Pampe a šinka

Autorská kniha *Pampe a Šinka* byla vydaná roku 2010, při ukončení jejího studia. Kniha vypráví o dvou stejnojmenných roztomilých hrdinech, kteří bydlí ve skříni v krabici určené roztrhaným a děravým ponožkám. Vypráví příběhy, které by se daly použít jako výchovné modely pro správné chování dětí. Ukazují pravdomluvnost a přátelství.²³

Obr. č. 11 Ukázka z knihy Alžběty Skálové *Pampe a šinka* 2010

Obr. č. 12 Ukázka z knihy Alžběty Skálové *Pampe a šinka* 2010

²¹ SKÁLOVÁ, Alžběta. *Alžběta Skálová: ilustrace a autorské knihy*. V Náchodě: Galerie výtvarného umění, 2014. 8 nečíslovaných stran. ISBN 978-80-87069-58-5.

²² *Baobab: Alžběta Skálová* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/alzbeta-skalova>

²³ SKÁLOVÁ, Alžběta. *Alžběta Skálová: ilustrace a autorské knihy*. V Náchodě: Galerie výtvarného umění, 2014. 8 nečíslovaných stran. ISBN 978-80-87069-58-5.

Zpátky do Afriky!

Alžběta měla zkušenosti s dětskou ilustrací již před vydáním této publikace. Vytvořila například výtvarný doprovod pro texty Jiřího Dvořáka v knize *Zpátky do Afriky!* už v roce 2005. Tento titul je o Papouškovi Járovi z pražské zoo, který se rozhodl, že už nechce být v malé kleci a že chce jet do Afriky. Papoušek Jára dá v příběhu dohromady několik zvířecích kamarádů a vydají se na cestu. Během cesty příběh pokládá a zároveň odpovídá na netypické otázky typu, trpí kobra mořskou nemocí? ²⁴

Obr. č. 13 Ukázka z knihy Alžběty Skálové *Zpátky do Afriky!* 2005

Rostlinopis

Nejkrásnější knihou roku 2012 s názvem *Rostlinopis* jsou podivuhodné pravdy a výmysly ze zeleného světa. Knižní textovou část napsal Jiří Dvořák. Tato kniha odpovídá na otázky typu, proč jsou na akácii mravenci nebo proč kopřiva žahá? Proč musí mít kytky kořeny v zemi? A mnoho dalších odpovědí na často pokládanou dětskou otázku, proč. Kniha je oceněna prvním místem z hlediska učebnice a didaktických pomůcek v tištěné podobě. ²⁵

Dalšími tituly s ilustracemi autorky nebo samotné autorské knihy mladé autorky jsou například komiksová kniha *Cirkus a Rašelié* (2012), *Klárka a 11 babiček* (2011), *Malé černé*

²⁴ DVOŘÁK, Jiří. *Zpátky do Afriky!*. Vyd. 2. Praha: Baobab, 2012. 68 s. ISBN 978-80-87060-68-1.

²⁵ Alžběta Skálová: *Rostlinopis* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.alzbetaskalova.com/rostlinopis>

pohádky pro nebojácné děti (2010) a *Poklad starého brouka* (2007).²⁶ Autorka se se stejným tvůrčím zápallem jako v ilustraci věnovala výtvarnému studiu, které společně se spolužačkami založily roku 2011. Věnovala se tvorbě autorských knížek, vystřihovánek, výrobků z papíru a hraček. Ve studiu s názvem NAPOLI²⁷ vyráběla i flipbooky neboli „filmy do kapsy“.²⁸

Obr. č. 14 Ukázka z knihy Alžběty Skálové *Rostlinopis 2012*

Obr. č. 15 Ukázka z knihy Alžběty Skálové *Rostlinopis 2012*

V nynější době byla Alžběta Skálová nominována na Cenu Czech Grand Design 2017. První místo v této soutěži získal Jan Šrámek za ilustraci knihy *Zvláštní okolnosti a další*.²⁹

1.2.4 Marie Štumpfová

Marie Štumpfová (1984) je mladá autorka zabývající se ilustrací a grafickým designem. Tvoří autorské knihy a grafiky s přesahy do jiných oborů. Vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v oboru ilustrace a grafiky. Nyní dlouhodobě spolupracuje s DAMU, pro kterou vytváří grafickou podobu časopisu *HYBRIS*.³⁰ Především plakáty a různé tiskoviny.³¹

²⁶ *Baobab: Alžběta Skálová* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/alzbeta-skalova>

²⁷ Ateliér NAPOLI tvoří nyní už jen dvě autorky a to Martina Kupsová a Alžběta Zemanová. Alžběta Skálová ve studiu NAPOLI byla do roku 2014.²⁷ *NAPOLI: O nás* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.napolistranky.cz/o-nas>

²⁸ SKÁLOVÁ, Alžběta. *Alžběta Skálová: ilustrace a autorské knihy*. V Náchodě: Galerie výtvarného umění, 2014. 8 nečíslovaných stran. ISBN 978-80-87069-58-5.

²⁹ *Czech Grand Design: výsledky ilustrátor roku* [online]. 2017 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.czechgranddesign.cz/vysledky/ilustrator-roku/>

³⁰ *HYBRIS: editorial21* [online]. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.hybris.cz/editorial-21>

³¹ *Marie Štumpfová: profil* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: http://www.mariestumpfova.com/?page_id=27

Autorka má velmi specifický styl. Není autorkou malovaných ilustrací, používá ilustraci počítačové grafiky. Ilustrace jsou vnímány více než pozitivně, sama jsem se v jejích ilustracích v mnohé práci inspirovala. Autorka používá zajímavou barevnost ilustrace v jemných tónech.

Jak zvířata spí

Jak zvířata spí (2014) je autorská kniha pro děti od Marie Štumpfové a Jiřího Dvořáka vydaná v nakladatelství Baobab. Za vznik této knihy může i podpora Ministerstva kultury České republiky, jelikož kniha vznikla jako závěrečná diplomová práce Marie Štumpfové na UMPRUM.³² Kniha je atlasem spících zvířat. Každé zvíře jinak jí, jinak běhá i jinak voní. Ale jak vlastně zvířata spí? V knížce se malý čtenář dočte, jak spí například plaskozubec, rorýs, plšík lískový nebo lední medvěd. Kniha je z ilustračního hlediska řešena na dvojstránky, které na sebe navazují a tím zvířata získávají více prostoru. Ilustrace jsou doplněny textovými poli, která k ilustracím krásně ladí. Kniha vybízí rodiče i malé posluchače či čtenáře k přemýšlení, proč právě takhle každé zvíře spí, co je spánek a jak je pro nás důležitý. Zároveň kniha ukazuje, kde jaké zvíře žije nebo jak vypadá, dokonce i to, k čemu je užitečné.³³ Tento titul je velice oblíbený, obsahuje zajímavé informace, o kterých jsem neměla tušení. Kniha získala ocenění Zlaté stuhý za výtvarný počin roku a byla oceněna jako třetí Nejkrásnější kniha roku v kategorii pro děti a mládež.³⁴

Obr. č. 16 Ukázka z knihy Marie Štumpfové *Jak zvířata spí* 2014

³² ŠTUMPFVOVÁ, Marie a Jiří DVOŘÁK. *Jak zvířata spí*. Praha: Baobab, 2014. ISBN 978-80-87060-87-2.

³³ Baobab: *Jak zvířata spí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z:

http://www.mariestumpfova.com/?page_id=27

³⁴ Marie Štumpfová: *Jak zvířata spí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z:

<http://www.mariestumpfova.com/?work=jak-zvirata-spi>

Obr. č. 17 Ukázka z knihy Marie Štumpfové *Jak zvířata spí* 2014

1.2.5 Tereza Šedivá

Tereza Šedivá (1988) je začínající mladá autorka, která se v současnosti plně věnuje studiu magisterskému v oboru Dětská ilustrace. Je absolventkou sociální pedagogiky, možná proto má s dětmi tak bohaté zkušenosti a na děti se stále zaměřuje i ve své tvorbě. Uchovala si díky tomu hravost, která je v její tvorbě nepostradatelná věc.³⁵

Lední medvědi odcházejí za štěstím

Titul *Lední medvědi odcházejí za štěstím* (2016) od Jany Šrámkové s ilustracemi od Terezy Šedivé vyšel v nakladatelství Běžilíška. Malá kniha s tvrdými listy, která vypráví příběh o rodině ledních medvědů hledajících nový domov. Jestli se jim podaří zapadnout mezi jiná zvířata a zároveň se nevzdat tuleního masa a lásky k polární záři, se dozví malý čtenář po přečtení knížečky.³⁶ Obsah knížky je o závažném problému dnešní doby, není ničím přibarvená, ani „načančaná“, je zkrátka taková, jaký život je. Je realistická, až trochu smutná. Lze říct, že kniha je paralelou tématu uprchlictví, i když by někdo mohl myslet, že je o globálním oteplování. Kniha je jen ukázkou každodenní reality.³⁷

³⁵ *Papelote: Ilu-dílna již tuto neděli!* [online]. 24. 9. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.papelote.cz/posts/iludilna-jiz-tuto-nedeli/>

³⁶ *Běžilíška: lední medvědi odcházejí za štěstím* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/medvedi>

³⁷ *Blog zrzky: lední medvědi odcházejí za štěstím* [online]. 2017 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.blogzrzky.cz/2017/04/knihy-pro-deti-ledni-medvedi-odchazeji.html>

„Co s sebou nesou?
Jen vlastní kůži, mapu a svetr,
pět sušených ryb.
Hledají domov pod cizím nebem,
hledají, kde by se dalo líp žít.“³⁸

Obr. č. 18 Ukázka z knihy Terezy Šedivé *Lední medvědi odcházejí za štěstím* 2016

Z výtvarného hlediska je kniha v tlumených barvách. Příběh není příjemný, není třeba hravých a veselých barev. Kniha je dělaná stejně jako u Marie Štumpfové v počítačové grafice. Tereza vydala i svoji autorskou knihu s názvem *Životní příběh mimina s velkou hlavou* (2012).³⁹

1.2.6 Jiří Dvořák

Představitel textové části dětské literatury je Jiří Dvořák. Tento autor k vybrané skupině patří jako „poklice na hrnec“. Právě on napsal hned několik již zmiňovaných titulů od vybraných ilustrátorů. Je kmenovým autorem v nakladatelství Baobab.

Jiří Dvořák je český autor žijící v Praze. Je básník, překladatel a spisovatel. Narodil se roku 1970 ve Frýdlantu. V současnosti pracuje jako šéfredaktor časopisu *Naše krásná zahrada*. Také je redaktorem a spolupracovníkem časopisu *Baoplán*, který vydává

³⁸ ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Lední medvědi odcházejí za štěstím*. Ilustroval Tereza ŠEDIVÁ. Praha: František Havlůj - Běžiliška, 2016. Mikroliška+. ISBN 978-80-906467-2-8.

³⁹ *Ilustrátoři: Životní příběh mimina s velkou hlavou* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/zivotni-pribeh-mimina-s-velkou-hlavou>

nakladatelství Baobab.⁴⁰ Za knihu *Zpátky do Afriky!* (2005), kterou ilustrovala Alžběta Skálová, byl nominován v soutěži Zlatá stuha v kategorii slovesné dílo pro rok 2005.⁴¹

Další vydané knihy pro děti s texty Jiřího Dvořáka jsou kupříkladu *Slepice a televize* (2003), *Minimax a mravenec* (2009), *Šmalcova ABECEDA* (2010), *Stromovka* (2010), *Rostlinopis* (2012), *Jak zvířata spí* (2014) a také *Havětník* (2015), kterou ilustrovala Daniela Olejníková.⁴²

Jiří Dvořák je známý svým literárním žánrem nazývaným encyklopedie příběhem. Například v knize *Havětník* můžeme číst barvitě bajky, příběhy o napínavém životě havěti a doplňující text, který odpovídá na nejrůznější otázky, vědecké i filosofické, ale i krátké básně. Podobným literárním stylem je psaná i kniha Jiřího Dvořáka *Jak zvířata spí* nebo naučný *Rostlinopis*.⁴³

Sám autor textu o *Havětníku* řekl. „Každý z nás má doma malou, ale docela početnou zoologickou zahradu. Chová v ní mouchy, pavouky, octomilky... ano, někdy i blechy nebo vši. Jenže v téhle zoo chybějí popisky. Což je škoda, protože každý z těch malých živočichů má svůj příběh. Tak mě napadlo je sepsat – a vyšel mi ilustrovaný průvodce pavilonem havěti. Doufám, že bude bavit děti i jejich rodiče. A že se při čtení nebudou moc drbat. Po havěti se většinou oháníme, vyháníme ji a hubíme – často hlavně proto, že ji neznáme. Ten, kdo by se podíval zblízka, ale zjistí, že havěť může být hezká – jen si (když vám to dovolí) prohlédněte sršeň! A vlastně i docela sympatická, jako škvoři, světlušky... nebo moje oblíbené vosy. A taky možná přijde na to, že ta nejhavěťovatější havěť na Zemi se jmenuje člověk rozumný. I když v téhle knížce nemá samostatnou kapitolu.“⁴⁴

---

⁴⁰ Československá bibliografická databáze: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>

⁴¹ Baobab: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>

⁴² Československá bibliografická databáze: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>

⁴³ Baobab: *Havětník* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/havetnik>

⁴⁴ Baobab: *Havětník* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/havetnik>

1.2 Nakladatelství

1.3.1. Baobab

Většina vybraných autorů kromě Terezy Šedivé vydávají pod nakladatelstvím Baobab. Autoři úzce spolupracují s Baobabem a tvoří novou generaci literatury pro děti a mládež.

Baobab je malé nakladatelství zabývající se ilustrovanými knihami pro děti a mládež založené roku 2000. Specializují se na vydávání původních textů a zajímavých překladů. Nakladatelství spolupracuje hlavně s novými nastupujícími autory, kterým se často říká Benjamínci. Nakladatelství organizuje a iniciuje menší kulturní akce zaměřené na propagaci nekomerční literatury. Pořádá literární čtení i výstavy.⁴⁵

Často je Baobab považován za nejvyprofilovanější nakladatelství zabývající se literaturou pro děti a mládež.⁴⁶ Nakladatelství Baobab vede manželský pár Horváthových, Juraj a Tereza⁴⁷. Při založení jim bylo pouze 26 a 27 let, s vydáváním dětských knížek začali ve svém malém vinohradském bytě. Motivaci získali z tehdejšího knižního trhu, kde kvalitní dětská literatura prakticky chyběla. Jelikož se oba v oboru pohybovali a viděli, že kvalitní autoři by tvořili, dlouho neváhali a založili nakladatelství. Netrvalo dlouho a dočkali se uznání. První titul nakladatelství *Pohádky pro pana Izru* (2000) od Kateřiny Karincové s ilustracemi od Veroniky Holcové získal druhé místo v soutěži o nejkrásnější knihu roku. Od té doby se knihy nakladatelství Baobab objevují v soutěži o Nejkrásnější knihu roku pravidelně. Baobab nejprve vydával šest titulů ročně, nyní je počet více než dvojnásobný. Malé nakladatelství z bytu se muselo přestěhovat do větších prostor. Manželé Horváthovi se přestěhovali i se svými šesti dětmi do Tábora, do velkého domu se zahradou. V Táboře také pořádají festival Tabook.⁴⁸

Mezinárodní festival Tabook je festival malých a středních kvalitních nakladatelů, setkání knižních profesí a velkolepá oslava obrazových knih a ilustrací. Zde se předvádějí

---

⁴⁵ *Baobab: O baobabu* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/>

⁴⁶ REISSNER, Martin a Milena ŠUBRTOVÁ. *Česká kniha pro děti a mládež 2010*. Praha: [Ministerstvo kultury České republiky], 2011. ISBN 978-80-86310-95-4., s. 30

⁴⁷ *Ilustrátoři: Juraj Horváth* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/juraj-horvath>

⁴⁸ *Můj dům, můj squat: Rodinné nakladatelství Baobab* [online]. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.mujdummujsquat.cz/2014/05/rodinne-nakladatelstvi-baobab.html>

noví autoři současné knižní scény. V minulém roce (2017) šlo o téma groteska, satira a humor v literatuře.⁴⁹

V nakladatelství Baobab se zaměřují na vydávání nekomerční současné prózy, poezie a autorských knih pro děti. Rozdělují knihy do edicí dle cílové skupiny čtenářů. V edici Do malé kapsy vychází původní autorské knihy mladých autorů, doposud nezavedených výtvarníků. V edici Lemur vychází tituly klasiků světové i české ilustrované knihy pro děti 20. století. Edice Bigbao se zaměřuje na vydávání knih pro větší děti a dospívající.⁵⁰

Juraj Hortváth

Juraj Horváth (1974) vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v ateliéru ilustrace a grafiky u Jiřího Šalamouna. Ve své tvorbě se věnuje kresbě, grafice, grafickému designu a ilustraci. Jako grafik často spolupracuje s nakladatelstvím Agro, GplusG, Labyrint a Triáda. Je autorem vizuálního stylu (od roku 2010) Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Juraj je od roku 2003 vedoucím ateliéru ilustrace a grafiky na VŠUP v Praze. Jurajovy ilustrace jsou například v titulech *Korvína aneb Kniha o havranech* (2009), *Max a Saša aneb Zápisky z našeho domu* (2009), *Slepice a televize* (2003) a v mnoha dalších. Byl mnohokrát nominován a oceněn za Nejkrásnější českou knihu.⁵¹

Tereza Horváthová

Tereza Horváthová (1973) vystudovala FFUK na katedře románských studií, obor francouzský jazyk a literatura. Píše texty a knihy pro děti, prózu i poezii. Publikovala v časopisech Souvislosti, Baoplán, Babylon v dalších. Vydala a napsala například knihy s názvy *Rybička* (2014), *Valouškova zvířata* (2014), *Max a Saša aneb Zápisky z našeho domu* (2009), *Kočička z kávové pěny* (2006) a *Modrý tygr* (2005). Za knihu *Modrý tygr* jako celek

---

⁴⁹ *Tabook* [online]. 2017 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.tabook.cz/>

⁵⁰ *Rosteme s knihou: Baobab* [online]. 2010 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/baobab-aj823/>

⁵¹ *Ilustrátoři: Juraj Horváth* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/juraj-horvath>

obdržela cenu Zlatá stuha v roce 2005. Společnost Negativ má v plánu tuto knihu i zfilmovat.⁵²

Obr. č. 19 Ukázka z knihy Terezy Horváthové *Rybička* 2014

1.3.2 Běžiliška

Běžiliška je mladé nakladatelství originálních a autorských knih pro děti, které vzniklo v roce 2013. Je výrazně spojeno s vedoucí osobou Františkem Havlujem.⁵³ Nakladatelství klade důraz na kvalitní textové, výtvarné i řemeslné zpracování. Specializuje se hlavně na knížky ve stylu leporel. Leporela klasická, lepená na silném kartónu, vázaná na plátně, bez lamina. Provedená vazba je ruční práce, což ve větším nakladatelství už není moc rozšířené, dalo by se říci, že ruční práce vazby knih z větší výroby skoro vymizela.

Nakladatelství Běžiliška není založené na masové výrobě ani laciné líbivosti. Běžiliška chce vydávat knihy pro nejširší spektrum čtenářů a chtějí to dělat pečlivě, toto je dnes naštěstí více chtěné i veřejností. Je ale velmi těžké uspět v takovém konkurenčním prostředí. Samo nakladatelství píše: „*Nechceme přistupovat ke kompromisům v kvalitě našich titulů a tak je jedním z nepominutelných rysů nakladatelství fakt, že pracujeme především pro radost – autoři pracují za honoráře, jež nejsou horentní a jiní spolupracovníci docela zadarmo. Nečekáme, že zbohatneme, ale chceme se přičinit o trochu lepší (knižní) svět.*“⁵⁴

⁵² Baobab: Tereza Horváthová [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/tereza-horvathova>

⁵³ HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. František Havluj – nakladatelství Běžiliška. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 2, č. 4/2016 [cit. 2016-10-26]. Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/havluj. ISSN 2336-727X.

⁵⁴ Běžiliška [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/beziliska>

Kromě kladení důrazu na kvalitně provedenou řemeslnou stránku se snaží být hlavně originální. Autoři často experimentují, přicházejí s něčím novým a objevují nové věci pro zdokonalení a modernizování dětské literatury. Celkové fungování nakladatelství je založeno na úzké spolupráci autorů a redakce. Knihy vznikají jako dílo všech autorů, kteří se na knize společně podílejí a odsouhlasí finální podobu. Jsou to ilustrátor, textař ale i autor sazby. Tento přístup se povětšinou nachází jen v menší výrobě.⁵⁵

Nakladatelství se v současné době velice daří. Získává každý rok nějaké významné ocenění za různé tituly. Například prvním oceněním nakladatelství Běžiliska byla Dětská nota 2014 za Nezbedný semafor, v tom samém roce byla nominovaná na Nejkrásnější knihu roku kniha *O slonovi, který se bál výšky*. Rok 2014 byl pro nakladatelství významným, jelikož kniha *Ferdinande!* získala 1. místo v soutěži Zlatá stuha. Nominovaná na Magnesii Literu v roce 2017 byla *Hravouka* od Terezy Vostradovské. V soutěži Fedrigoni Card Couture Award 2017 získala první cenu kniha s názvem *O čem sní* a byla vybrána do soutěže White Ravens 2017.⁵⁶

Do nakladatelské „rodiny“ patří několik ilustrátorů, se kterými Běžiliska spolupracuje. Jsou to například Tereza Vostradovská (1988), Tereza Ščerbová (1982), Anna Mastníková (1987), Filip Pošivač (1986) a Tereza Šedivá (1988) se svými ilustracemi v knize *Lední medvědi odcházejí za štěstím a mnoho dalších*.⁵⁷

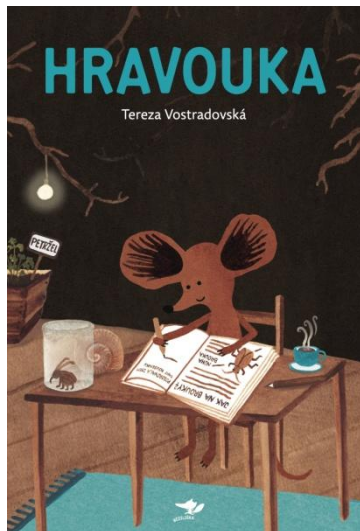
Obr. č. 20 Obálka knihy *Robina Krále a Anastasie Stročkové O slonovi který se bál výšky 2014*

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ *Běžiliska: Ocenění* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/oceni>

⁵⁷ *Běžiliska: Autoři* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/autori>

Obr. č. 21 Obálka z knihy Terezy Vostradovské *Hravouka* 2016

Obr. č. 22 Ukázka z knihy Terezy Vostradovské *Hravouka* 2016

Obr. č. 23 Obálka z knihy Robina Krále a Andrey Tachezy *Ferdinande!* 2013

2. Praktická část

2.1 Počáteční myšlenka

Často jsem se ve své volné tvorbě došla k podobě knížky, příběhu či vyprávění. Zpracovala jsem už dříve knihu pro nevidomé na téma barvy, v ateliéru kresby jsem vypracovala lepenou knížku pro děti s papírovými loutkami a pohádkovým příběhem. V ateliéru textilu jsem vytvořila interaktivní šitou knihu pro děti, která měla za úkol seznámit děti s ročním obdobím. Nemusela jsem tedy nad tématem bakalářské práce dlouho přemýšlet, věděla jsem, že chci tvořit knihu pro děti.

Věděla jsem, že chci, aby kniha byla tištěná jako obyčejné knihy v knihkupectví a aby v mé knížce byla zastoupena zvířata. Také jsem věděla, že chci knihu pro děti předškolního věku. Dlouho jsem přemýšlela nad příběhem, který by mohl být pro děti zajímavým a poutavým ale zároveň naučným. První myšlenkou byla kniha se zvířaty, kde by hlavní hrdinka měla za úkol objímat všechna zvířata na své daleké cestě a dát jim dobrou noc. Z tohoto plánu ale sešlo dříve, než jsem čekala. Nebyla jsem z tohoto nápadu nadšená a tím pádem jsem věděla, že musím přemýšlet dál. Nápad s dalekou cestou a zvířaty mi vyhovoval, ten jsem tedy ponechala. Jen jsem upustila od objímání zvířat, co je podle mého názoru nadprůměrně nepřírozené a zvolila jsem obecnější formu pouhého pozorování a poznávání malým Matějem. Jak už jsem prozradila, hlavní hrdina má jméno Matěj, to jsem ale při vymýšlení knihy netušila. Představovala jsem si malého zvědavého kluka s pihatým obličejem, ale vybrané jméno dostal až při dokončování knihy.

Říkala jsem si, že bych mohla vytvořit knihu založenou hlavně na ilustraci, která by mohla být bez textové části. Později jsem přemýšlela o textové části od jiného. Při tvorbě knihy jsem ale přišla na to, že k vlastním ilustracím dokážu příběh, co jsem si v hlavě představovala, napsat pouze já sama. Vytvořila jsem tedy obrázkovou knihu pro děti s příběhem poznávání zvířat malým Matějem, s názvem Malý cestovatel.

2.2. Ilustrace – obrazová část knihy

Počátečním velkým úkolem bylo sepsat všechna zvířata, co chci, aby malý Matěj při své dobrodružné výpravě poznal. V průběhu tvoření jsem seznam zvířat upravovala, jak jsem

uznala za vhodné. Kupříkladu jsem myslela, že v knize bude zastoupen například mravenečník nebo lenochod. Ty v knize ale nakonec nenaleznete, jelikož jsem je nahradila zvířaty jinými. Prvním namalovaným zvířetem knihy Malý cestovatel byl hroch. Na hrocha navázal slon africký a plameňák. Na plameňáka navázal lední medvěd, velryba, mrož, vydra obrovská, kapustňák, krokodýl, tučňák, klokan, orangutan, liška, medvěd hnědý a prase divoké. Tak vzniklo 16 zvířecích dvojstránkových maleb z celého světa plus doplňující malba, a to portrét malého Matěje.

Pro tvorbu ilustrací jsem si vybrala techniku malby na strukturovaný papír velikosti A3. Použila jsem akrylové barvy značky KOH-I-NOOR pro malbu na dvojstránku. Práce s dvojstránkou knihy, nikoli jednostránkové nebo pouze doplňkové ilustrace. Malby jsem tedy malovala navazující přes celý formát. Zvířata tak dostala mnohem větší prostor.

Ilustrace jsou namalovány realistickou malbu, protože jsem chtěla dětem co nejvíce přiblížit podobu, jakou doopravdy vybraná zvířata mají. Obraz prostředí, ve kterém určité zvíře žije, je v textové části doplněno o zajímavé informace. Dalo by se říci, že kniha je albem zvířat, která malý Matěj poznal. Každý autor má svůj styl malby, a můj je právě takový, jak jsou obrázky namalovány. Žádné křiklavé tóny barev, zprvu podmalba, poté až malba s doplňujícími detaily. Kvůli kompoziční harmonii byly nejdříve všem obrázkům vytvořeny skici. Zvířata byla nastudována ze všech stran s charakteristickými pozicemi a jejich specifickými rysy. Poté začaly vznikat finální malby. Obrazová a poté i textová část byla několikrát konzultována i s malými čtenáři, vycházející z cílové skupiny. Získala jsem tak tedy zpětnou vazbu, která byla pozitivní a podpořila mě v názoru, že „jdu“ správnou cestou.

Obr. č. 24 Návrhy na malbu mrožů

Obr. č. 25 Návrhy na malbu plameňáků

Obr. č. 26 Práce na malbě ledních medvědů

Obr. č. 27 Práce na malbě vyder

2.3 Textová část knihy

Textová část je pouze jako průvodce ilustracemi. Už při tvorbě maleb jsem vymyslela krátký příběh o malém chlapci Matějovi, co se vydal na dobrodružnou výpravu a cestou poznává zvířata z celého světa. Celý příběh začíná u ledních medvědů, kde je jenom sníh a slaná studená voda. Od ledních medvědů se dostal k mrožům. U mrožů ho fascinují kly a čtenář knížky se tak může dovědět, na co mroži kly mají a jak je používají. Při plavbě na jih na rybářské lodi cestou potká plavající velrybu, s kterou se pouze pozdraví a pokračují oba dál svojí cestou. Dopluje k břehům Jižní Ameriky, kde Matěj dalekohledem zahlédne krokodýly. Poté se vydá za křikem vyder a jako posledním zvířetem na tomto kontinentu se stal kapustňák. Na Antarctidě se pobavil nad vtípným vzhledem postaviček v oblecích, tedy tučňáků, a jelikož mu byla zima, jel do tepla. V Africe na něho čekali sloni, hroši i plameňáci. Při plutí kolem Austrálie mával klokanům a také se dozvěděl plno zajímavých informací. Na ostrově Borneo hledal a posléze našel orangutany. Dlouho pak žádné zvíře nepotkával a brečel, až ho uslyšely lišky a malého Matěje utišily tím, že se mu přišly ukázat a on jim vyprávěl svůj dlouhý příběh. Lišky ho poslaly hledat medvěda Míšu a taky ho našel. Byl ale už moc unavený, tak se vydal na cestu domů. Nedaleko domova potkal ještě divoká prasata. Ta ho vyprovodila domů a ještě si poslechla Matějův dlouhý dobrodružný příběh o tom, jaká zvířata na své dobrodružné výpravě potkal.

V textu jsem používala literární styl vyprávění s použitím i přímé řeči. Například „*Plaaavuuu na jiiih,*“ *zarvala velryba,* „*i já,*“ *křičel nadšený Matěj,*...⁵⁸Snažila jsem se využít i zajímavé informace, které by se děti mohly dozvědět o různých zvířatech. Kupříkladu u vyder obrovských se malý čtenář dočte, že vydry mají podivný hlasitý křik, zploštělý ocas, krátké nohy a plovací blány. Také, že se o nich v Amazonii povídá, že to jsou říční vlci kvůli lovu ryb, plazů, korýšů i vodních ptáků. U medvěda Míši jsem použila i autobiografický prvek vlastního jména.

Co se týká technické stránky textu, korekturu mi dělala Mgr. Věra Mervatová. Poté byl text vložen k jednotlivým zvířatům, o kterých příběh zrovna vypráví. Byla zvolena kratší a podélnější textová pole, se zarážkou na levou stranu. Text je co nejméně dělen, aby byl pro malého čtenáře příjemným. Finálním konečným fontem se stal Proba Pro. Tento font je obsažen v celé knize, na názvu, frontispisu i v hlavním textu u jednotlivých zvířat. V hlavním textu je velikost písma 16. Výběr barvy textu je individuální u každého zvířete, jelikož každé zvíře má pod textem jinou barevnou plochu. Většina textu má barvu bílou, černou a šedou.

2.4 Formát, papír

Představou na začátku tvoření byla velkoformátová kniha. To se ale ukázalo jako nepraktické jak kvůli manipulaci malými dětmi, tak skladování i technickému zpracování. Formát jsem z A3 zmenšila na polovinu, tedy A4 na šířku. Malby jsem měla ve velikosti A3, takže nebyl problém mít knihu menší. Ilustrace byly dostatečně kvalitní i na zvětšení formátu, takže zmenšení nebyl žádný problém. Už při malebné práci jsem musela počítat s přesahy neboli „navícem“, co přesahuje do spadávek a také s materiálem, co bude potřeba na vazbu knihy.

Tiskárnou pro moji knížku se stala tiskárna Radovana Krtičky z Nového Města nad Metují. Když už jsem věděla formát knihy, vybírali jsme papír, na kterém budou listy vytištěny. S tím jsem si nechala poradit, jelikož sama moc zkušeností s tiskem knih nemám. Stránky knihy jsou na papíře 160 CC, tedy color copy s gramáží 160g/m². Předsádky jsou tištěny na 170 BO, bezdřevý papír 170g/m². Potah knihy je tištěn na 170 KM, tedy fotopapíru s matovým povrchem s gramáží 170g/m². Přílohová hra je tištěna na 250 BO, tzn. bezdřevý papír s gramáží 250g/m². Dle mého názoru papír do knihy je vhodný, není lesklý ani matný.

---

⁵⁸ Kniha Malý cestovatel, zvíře velryba.

Je velmi příjemným na omak a gramáž je vyhovující. Stránkami lze bez problému listovat, aniž by se knižní blok zavíral.

Radovan Krტიčka mi naskenoval malby, abych s nimi mohla dále pracovat v digitální formě.

2.5 Práce v grafických programech

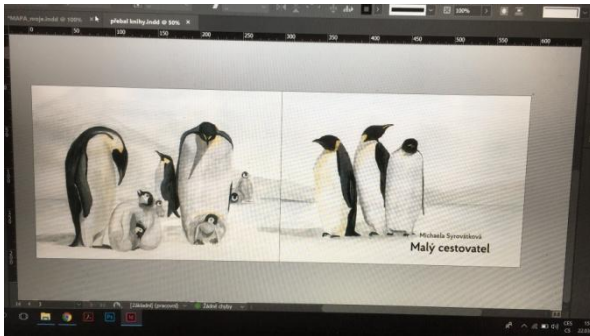
Tím, že jsem nechala malby naskenovat, začala práce v digitální formě v grafických programech. To znamenalo převést malby do režimu CMYK. Trochu jsem obrázky retušovala, ale ne mnoho, chtěla jsem malby ponechat v takovém přirozeném duchu, takže na některých listech knihy můžete vidět i stopy tužky apod. Na některých malbách je použit nástroj kontrast, jas, tón i klonovací razítko, to především tam, kde chyběla spodní část do spadávky. Tyto malé úpravy a převedení jsem vytvořila v programu Adobe Photoshop CC 2017.

Obrázky byly naskládány do předpřipraveného dokumentu v programu Adobe InDesign CC 2018. Zde jsem musela přemýšlet opět dopředu, počítat s přesahem kvůli ořezu i kvůli potřebnému materiálu do vazby knihy. Do finální podoby byla vkládána textová pole s textem. Vrstva s obrázky byla uzamčena, abych s obrázky nechtěně nepohnula. Stránky se zvířaty byly doplněny o titul, patitul, tiráž a ostatní stránky knihy.

Předsádky knihy jsou navrženy jako cesta ze stop tučňáků. Jsou navazující na obal celé knihy, kde je vybraná jedna malba z knihy, právě s tučňáky. Stopy jsou vytvořeny v programu Adobe Illustrator CC 2018. Použit byl nástroj pero a vytvořila obrys tlapy tučňáka a pomocí ořezové masky bylo vyjmuté pozadí z malby tučňáků. Tak vznikla pravá a levá stopa tučňáka, ze kterých klonováním v Adobe InDesign CC 2018 byla vytvořena cesta ze stop tučňáků.

Všechn text je psán s fontem Proba Pro. Prvním fontem byl Sebastian Pro. Tento font má ale až moc ozdobné znaky, a tak bylo rozhodnuto pro font Proba Pro, který je lépe čitelný. Když bylo v počítači vše tak, jak jsem chtěla mít i ve finální podobě knížky, vyexportovala jsem soubor na tiskové PDF a odnesla do tiskárny. Tam to tedy už na předem vybraný druh papíru, vytiskli.

Obr. č. 28 Návrh obálky Malého cestovateľa

Obr. č. 29 Návrh hry

2.6 Vazba knihy

Když bylo vše vytištěné jak knižní blok, předsádky, obal knihy i přílohou hru, materiál byl převezen do Olomouce do knihařství Šnirychovi. Tam knižní materiál podle ořezových značek ořezali a potřebné stránky bigovali. Byla zvolena klasická knižní vazba V8. Ručně šitý knižní blok a tvrdé desky. Desky knihy jsou potažené matným laminem.

Vazba V8 je nejčastější podobou pevné knižní vazby. Technologicky je to tak, že se složky nebo listy snesou na sebe, blok je ušit na šičkách klasickými nitěmi, jsou nalepeny předsádky a poté je přilepen hřbet hřbetním proužkem. Nakonec probíhá opět ořez na trojřezu, je zalepen kapitálek a následuje závěs do desek knihy.⁵⁹

2.7 Hra

Přišlo mi vhodné ke knížce, kde malý Matěj cestuje po světě a poznává různá zvířata na odlišných kontinentech, vymyslet doplňující materiál. Nějaký přídavek, kde bude pro malého čtenáře jasně viditelné, kde určité zvíře žije a kde ho malý cestovatel potkal.

Dlouho jsem nad tímto nápadem přemýšlela, až jsem nakonec vymyslela doplňující příkladací mapu. Na mapě by byla zakreslena zvířata, kde je tedy Matěj potkal. Jenomže mi připadala škoda nevyužít tento materiál i k něčemu jinému než pouze pro informativní účel. Měla jsem rozkreslenou mapu, ze které by se dal složit druhý předmět, ale to už by pak nešlo

⁵⁹ Gaspro: Pevná knižní vazba V8 [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.graspo.com/pevna-knizni-vazba/>

moc vracet zpět informační části. Tak jsem namalovala mapu, kde jsou všechna zvířata, která jsou propojena cestou hracích políček. Malovala jsem na stejný papír, stejnou technikou jako ostatní malby, pouze na větší formát, a to dvakrát A4 na šířku, stejný formát jako knižní předsádka. Svět jsem malovala zelenou barvou a okolo jsem v modrých tónech vody domalovala zbytek formátu. Mapu jsem nechala stejně jako obrázky zvířat naskenovat, abych mohla pokračovat v digitální formě.

V první řadě jsem mapu doplnila o různé prvky. Hrací políčka, která byla štětcem namalována nedokonale, jsem překryla políčky vytvořenými v programu z plného tvaru kruhu. Políčka zvířata spojují postupně přesně tak, jak malý Matěj cestoval. U ledních medvědů je dotvořena modrá vlajka označující začátek hry. U divokých prasat je vlajka červená, značící konec hry. Dalšími dodělvkami, které byly vytvořené v počítači, se staly hrací domečky i nasazovací políčka pro hru. Také jsem doplnila mapu o nosorožce a žirafu, které jakoby hlídali hrací pole. Tyto vektorové prvky jsem vytvořila v programu Adobe Illustrator CC 2018, které jsem uložila pro vkládání do mapy.

V Adobe InDesign CC 2018 jsem mapu doplnila o tyto prvky a také o textové pole. Snažila jsem se text napsat co nejkratší s co nejvíce podstatnými informacemi o hře. Oslovuje malého čtenáře, aby si zahrál dobrodružnou výpravu. Podává informaci, že ve hře je důležité, aby byl hráč co nejdříve v cíli a z cíle aby šel s hrací figurkou hned do svého „domečku“. Dále informuje o tom, že ve hře je povolené vyhazování soupeře a že hrací figurku lze nasadit pouze na padlé číslo šest na hrací kostce. Kdo bude mít v domečku všechny čtyři hrací figurky, vyhrává. Jak je už jasné, jsou to stejná pravidla i princip jako u hry Člověče, nezlob se.

Jediný prvek, co v knize není, je herní kostka a hrací figurky, které ke hře hráči potřebují. To jsem ale nepovažovala za problém, jelikož z vlastní zkušenosti vím, že toto není nedostatkový materiál v rodinách s malými dětmi. Abych ale ještě více připomněla, že ke hře jsou tyto věci potřebné, nasazovací políčka hry jsem vytvořila ve tvaru klasických hracích figurek.

Závěr

Vzhledem k tomu, že jsem si vybrala téma práce s osobním záměrem, byla pro mě práce na knize opravdu radostí. Celý proces tvorby jsem si užívala stejně jako psaní písemné části, která se stala posledním a společným bodem díla.

Práce na ilustracích knihy byla zábava. Během tvorby jsem narazila na několik úskalí, ze kterých jsem se poučila a jsem ráda, že nastala, jelikož v budoucnu budu vědět, jak se jim vyvarovat. Zcela novou zkušeností pro mě byla přípravná práce pro knižní tisk. Tvorba obalu, předsádek i přílohové hry se mi nakonec staly přínosnými zkušenostmi do budoucnosti.

Přínosným se pro mě stal i doprovodný text, kterým jsem si ujasnila mnoho informací o současné ilustraci. Získala nové informace o mých už dříve oblíbených autorech, které jsem dříve nevěděla anebo jsem neznala podrobnosti. Byla jsem překvapena i spojitostmi mezi jednotlivými autory. Navíc jsem se seznámila s novými osobnostmi ilustrace, kterým bych pravděpodobně jinak nevěnovala moc pozornosti.

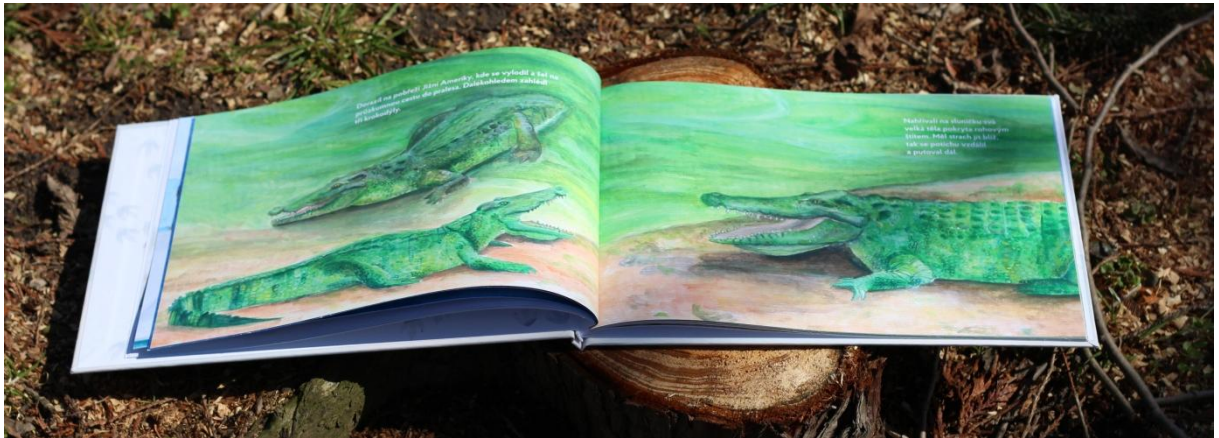
Přes všechna úskalí i to, že práce stála mnoho sil, času i peněz, jsem ráda, že jsem se do tvoření knihy pustila a byla schopná dotáhnout její výrobu až do konce. Výsledek dopadl nad mé očekávání, jsem s knihou spokojená, a to je pro mě velkou odměnou za snahu při tvorbě. Byla bych ráda, kdyby se kniha dostala k dětem, kterým je určená. Aby si děti listovaly a překřikovaly se, kdo první uhádne, co je to za zvíře, kde asi žije nebo čím je významným, co rádo jí nebo pouze jakou má barvu. Chtěla bych, aby rodiče svým dětem knihu četli a děti doříkávaly příběh malého Matěje, jelikož by ho už znaly zcela nazpaměť. Přála bych si, aby se dětem kniha stala kamarádem a povinnou výbavou na jejich poznávací výpravě.

Příloha č. 2 Text knihy Malý cestovatel

Matěj je malý zvědavý cestovatel a velmi chytrý kluk, co půjde po prázdninách do první třídy. Má moc rád prolézačky, skluzavky, palačinky s marmeládou a koukání na pohádky. Miluje zvířata všeho druhu malá, velká, chlupatá i opeřená. Mezi jeho záliby patří i cestování a prozkoumávání nových věcí. Jeho základním vybavením na každodenní výpravu je lupa, kompas, dalekohled a bonbóny.

Cestovatel Matěj se vydal honbou za dobrodružstvím na sever země, kde je všude jen sníh, led, slaná a moc studená voda. Prvním živočichem, kterého spatřil na své výpravě, se stal lední medvěd. Zrovna v tu chvíli, kdy přicházel, foukal hrozně studený vítr, že přes silné padání sněhových vloček viděl v dáli jen rozmazané kopečky. Až když přišel blíž, uviděl, že je to rodina medvěda ledního i s malým, hravým medvídkem. Když Matěj od medvědů odcházel, uslyšel šplouchnutí, jakoby snad skočil jeden z nich do vody, možná pro rybu k snědku. Kdo ví.

Skrze sněhovou bouři se brodil dál bílou krajinou. Až z ničeho nic uviděl ležet na ledu velké hnědé zvíře. Byl to Mrož. Obrovité zvíře s mohutnými kly, které mu pomáhají rozřezávat led. Tyto kly používají i při pohybu, přesně tak, jak to zjistil při pozorování. „Další zastávkou výpravy bude jižní Amerika“, řekl Matěj mrožům a pokračoval dál ve své výpravě.

Matěj plul přes oceán na rybářské lodi, velké vlny houpaly lodí ze strany na stranu. Plavil se s rybáři, kteří mu vyprávěli plno strašidelných příběhů ze života na moři. Jeden příběh byl o velrybě „Byla velká bouře, vlny byly mnohem větší než loď samotná a najednou se objevila velryba, co spolkla loď i se všemi rybáři“, vyprávěl jeden z rybářů. Své vyprávění nestačil dokončit, protože se najednou vedle jejich lodi vynořila ryba větší než celá loď. „Plaaavuuu na jich,“ zařvala velryba, „i já,“ křičel nadšený Matěj, co mával tak moc, že skoro přepadl přes palubu. Popřáli si šťastnou cestu, a pokračovali dál.

Dorazil na pobřeží Jižní Ameriky, kde se vylodil a šel na průzkumnou cestu do pralesa. Dalekohledem zahlédl tři krokodýly. Nahřívají na sluníčku svá velká těla pokryta rohovým štítem. Měl strach jít blíž, tak se potichu vzdálil a putoval dál.

Pokračoval ve výpravě pralesem, až najednou uslyšel podivný křik, který přicházel od velké řeky. Rozhodl se jít blíž. Křik se zvyšoval. Došel k řece. Najednou uviděl křičící zvíře se zploštělým ocasem a krátkýma nohama, na kterých mělo plovací blány. Byla to vydra

obrovská. Tady v Amazonii se o ní povídá, že je to říční vlk. Loví si k snědku ryby, plazy, koryše i vodní ptáky. „A nyní se vydám do Antarktidy“, řekl malý cestovatel.

Než se malý cestovatel nalodil, ptal se sám sebe: „Co jen to vidím?“, „co je to za podivné zvíře?“. V moři plavaly takové zvláštní velké ryby. Ryby to nebyly, byly to kapustňáci. Říkají jim tu také mořské krávy. Chvíli si s nimi povídal, pak se rozloučil a plul dál.

Přeplul oceán na Antarktidu. Navlékl si čepici, rukavice, a vyšel. Ani nemusel dlouho jít a uviděl ve sněhové, čistě bílé, krajině vtipné zvířecí postavičky v černých oblecích s oranžovými zobáčky. Tučňáci i se svými malými mládřátky. A jelikož mu byla moc zima, potřeboval jet do tepla. Vydal se někam, kde je písek a velké horko.

Ve svém dlouhém a dobrodružném putování dojel do Afriky. Tady na Matěje čekalo milé překvapení, v podobě velkého mohutného těla s velkýma ušima a malým ocáskem. Sloni Matěje pozdravili hlasitým troubením ze svých chobotů.

Na své výpravě potkal i hrochy.

A při odjezdu z Afriky zahlédl dalekohledem i růžové stádo plameňáků.

V Austrálii Matěj navštívil klokany, co byly zrovna na písčité pláži. Věděl, že klokany nikde jinde potkat nemůže, jelikož žijí pouze v Austrálii nebo v zoologických zahradách. Vyprávěl jim o své dobrodružné poznávací výpravě a zvířatech, které cestou potkal. Při odplouvání pořádně hlídal ručičku kompasu, aby byla natočená na sever.

Plul a plul, až sluníčko bylo na horizontu a najednou byla tma. Vlny jenom ladně šplouchaly o loď, až Matěj usnul. Probudil se na ostrově Borneo, tam kde žijí orangutani. Byl na ně tak mooc zvědavý. Dlouho ale nemohl žádné potkat, koukal se na stromy, jestli nejsou schovaní mezi banány v korunách stromů. Koukal i za stromy, ale nikde žádný orangutan nebyl. Až uviděl celou opičí rodinu. I jim svůj dlouhý příběh vyprávěl, a než odešel, podělil se s nimi o banány, které cestou natrhal.

V Asii potkal i spící pandy na stromech.

Pokračoval dál ve výpravě už směrem domů. Cestou ale dlouho nepotkal žádné zvíře. Neměl komu říkat svůj dlouhý příběh o jeho cestování, neměl si s kým popovídat a co prozkoumávat. Byl z toho moc smutný, sedl si na louku a rozbřečel se. Plakal tak hlasitě, až to uslyšely lišky a i přesto, že raději tráví svůj volný čas v lese nebo norách, přišly se malému cestovateli ukázat. Matěj otřel slzy kapesníčkem a hned se mu oči rozzářily štěstím. Byl tak

moc rád, že potkal lišky. Povyprávěl jim svůj příběh, i o klokanech, tučňácích a velké velrybě, co ho pozdravila. Nezapomněl ani na kapustňáky a ostatní zvířata „Ty jsi nepotkal medvědy?“ ptaly se lišky. Matěj odpověděl, že na medvědy ještě při putování světem nenarazil, jen na medvěda ledního, co žije ve sněhu na severu. Tak lišky poradily Matějovi cestu kudy se vydat, aby potkal i jejich kamaráda medvěda hnědého, co se jmenuje Míša.

„Haló, pane medvěde Míšo.“ Chodil Matěj po lese, volal a hledal velkou chlupatou kouli. Tak mu lišky Míšu totiž vypodobnily. Dlouho ale žádného medvěda nepotkal. Až najednou za stromy na palouku uviděl paní medvědici i s malými medvíďaty. Když přišel blíž, všichni už mávali obřími chlupatými tlapami. Vyřídil Míšovi i jeho medvědí rodince velké pozdravování od lišek a povyprávěl medvědům o světě a zvířatech co cestou potkal. Malý cestovatel pořád zíval, protože bylo moc unavený. Musel se proto s medvědy rozloučit a jít domů.

Bylo už šero, skoro tma. Matěj pospíchal domů, po tak dlouhém cestování mu už kručelo v břiše a měl velkou chuť na palačinky s marmeládou. V tom snění o palačinkách najednou ale potkal poslední zvíře své dlouhé výpravy. Zvíře, které už moc dobře znal. Bylo to prase divoké, to žije u Matějova domu v lese už dlouho. Potkal tři čuníky a všichni tři šli malého cestovatele doprovodit domů a při cestě poslouchali příběh o dobrodružném a vzrušujícím putování malého cestovatele Matěje.

Seznam literatury

- ČANČÍKOVÁ, Darja. *Baořez: 15 let, 15 autorů z Baobabu*. Havlíčkův Brod: Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, 2015. ISBN 978-80-904726-8-6.
- DVOŘÁK, Jiří. *Rostlinopis: podivuhodné pravdy a výmysly ze zeleného světa*. Ilustrovala Alžběta SKÁLOVÁ. Praha: Baobab, 2012. ISBN 978-80-87060-62-9.
- DVOŘÁK, Jiří. *Zpátky do Afriky!*. Vyd. 2. Praha: Baobab, 2012. 68 s. ISBN 978-80-87060-68-1.
- HELLER, Steven a Julius WIEDEMANN, ed. *100 illustrators*. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-808-8.
- MRÁZKOVÁ, Daisy. *Můj medvěd Flóra*. V Baobabu vyd. 2. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-41-4.
- MRÁZKOVÁ, Daisy. *Slon a mravenec*. Praha: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-82-7.
- REISSNER, Martin a ŠUBRTOVÁ, Milena. *Česká kniha pro děti a mládež 2010*. 1. vyd. Praha: [Ministerstvo kultury České republiky], 2011. 46 s. ISBN 978-80-86310-95-4.
- REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7028-439-1.
- ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Kozí knížka*. 2. vyd. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-48-3.
- ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Psí knížka*. Praha: Baobab, 2014. ISBN 978-80-87060-89-6.
- SKÁLOVÁ, Alžběta. *Alžběta Skálová: ilustrace a autorské knihy*. V Náchodě: Galerie výtvarného umění, 2014. 8 nečíslovaných stran. ISBN 978-80-87069-58-5.
- STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Cesty české ilustrace v knize pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1984.
- ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Lední medvědi odcházejí za štěstím*. Ilustroval Tereza ŠEDIVÁ. Praha: František Havlůj - Běžiliška, 2016. Mikroliška+. ISBN 978-80-906467-2-8.
- ŠTUMPFOVÁ, Marie a Jiří DVOŘÁK. *Jak zvířata spí*. Praha: Baobab, 2014. ISBN 978-80-87060-87-2.

Online zdroje

Alžběta Skálová: Rostlinopis [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.alzbetaskalova.com/rostlinopis>

Baobab [online]. 2018 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/terezaricanova-0>

Baobab: Alžběta Skálová [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/alzbeta-skalova>

Baobab: Alžběta Skálová [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/alzbeta-skalova>

Baobab: Co by bylo kdyby... [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/co-se-stalo-kdyby>

Baobab: Daisy Mrázková [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/daisy-mrazkova>

Baobab: Havětník [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/havetnik>

Baobab: Jak zvířata spí [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: http://www.mariestumpfova.com/?page_id=27

Baobab: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>

Baobab: Můj medvěd Flóra [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/muj-medved-flora>

Baobab: O baobabu [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/>

Baobab: Tereza Horváthová [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/tereza-horvathova>

Běžiliška [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/beziliska>

Běžiliška: Autoři [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/autori>

Běžiliška: Lední medvědi odcházejí za štěstím [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/medvedi>

Běžiliška: Ocenění [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/oceneni>

Blog zrzky: Lední medvědi odcházejí za štěstím [online]. 2017 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.blogzrzky.cz/2017/04/knihy-pro-deti-ledni-medvedi-odchazeji.html>

Czech Grand Design: Výsledky ilustrátor roku [online]. 2017 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.czechgranddesign.cz/vysledky/ilustrator-roku/>

- Československá bibliografická databáze: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>
- Československá bibliografická databáze: Jiří Dvořák [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-9629-jiri-dvorak>
- Daisy Mrázková [online]. 2004 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://daisy.mrazkova.sweb.cz/>
- Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/havluj. ISSN 2336-727X.
- DYMÁČKOVÁ, Lucie. *Knihovna Jiřího Mahena v Brně: BILDERBUCH – obrázková kniha nejen pro děti* [online]. 2018 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/bilderbuch>
- HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. František Havlůj – nakladatelství běžílíška. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 2, č. 4/2016 [cit. 2016-10-26]. *HYBRIS: editorial21* [online]. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.hybris.cz/editorial-21>
- Ilustrátoři: Juraj Horváth* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/juraj-horvath>
- Ilustrátoři: Juraj Horváth* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/juraj-horvath>
- Ilustrátoři: Životní příběh mimina s velkou hlavou* [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://ilustratori.net/zivotni-pribeh-mimina-s-velkou-hlavou>
- Marie Štumpfová: *Jak zvířata spí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.mariestumpfova.com/?work=jak-zvirata-spi>
- Marie Štumpfová: *profil* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: http://www.mariestumpfova.com/?page_id=27
- Můj dům, můj squat: Rodinné nakladatelství Baobab* [online]. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.mujdummujsquat.cz/2014/05/rodinne-nakladatelstvi-baobab.html>
- NAPOLI: O nás* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.napolistranky.cz/o-nas>
- Papelote: Ilu-dílna již tuto neděli!* [online]. 24. 9. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.papelote.cz/posts/iludilna-jiz-tuto-nedeli/>
- Rosteme s knihou: Baobab* [online]. 2010 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/baobab-aj823/>
- Tabook* [online]. 2017 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.tabook.cz/>

Obrazová dokumentace

Obr. č. 1-2 Baobab: *Co by se stalo kdyby...* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/co-se-stalo-kdyby>

Obr. č. 3-4 MRÁZKOVÁ, Daisy. *Můj medvěd Flóra*. V Baobabu vyd. 2. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-41-4.

Obr. č. 5-6 MRÁZKOVÁ, Daisy. *Slon a mravenec*. Praha: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-82-7.

Obr. č. 7-8 ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Kozí knížka*. 2. vyd. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-48-3.

Obr. č. 9-10 Baobab: *Vánoční knížka* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/vanocni-knizka>

Obr. č. 11-12 Alžběta Skálová: *Pampe a šinka* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.alzbetaskalova.com/pampe-sinka>

Obr. č. 13 DVOŘÁK, Jiří. *Zpátky do Afriky!*. Vyd. 2. Praha: Baobab, 2012. 68 s. ISBN 978-80-87060-68-1.

Obr. č. 14-15 Alžběta Skálová: *Rostlinopis* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.alzbetaskalova.com/rostlinopis>

Obr. č. 16-17 ŠTUMPFŮVÁ, Marie a Jiří DVOŘÁK. *Jak zvířata spí*. Praha: Baobab, 2014. ISBN 978-80-87060-87-2.

Obr. č. 18 ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Lední medvědi odcházejí za štěstím*. Ilustroval Tereza ŠEDIVÁ. Praha: František Havlůj - Běžiliška, 2016. Mikroliška+. ISBN 978-80-906467-2-8.

Obr. č. 19 Baobab: *Rybíčka* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/rybicka>

Obr. č. 20 Běžiliška: *Slon* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/slon>

Obr. č. 21-22 Běžiliška: *Hravouka* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/hravouka>

Obr. č. 23 *Běžiliška: Ferdinande!* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/ferdinande>

Obr. č. 24 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Obr. č. 25 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Obr. č. 26 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Obr. č. 27 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Obr. č. 28 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Obr. č. 29 *Ukázka tvorby*. Dostupné z vlastních zdrojů.

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Kniha Malý cestovatel

Příloha č. 2 Text knihy Malý cestovatel

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Syrovátková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	ak. soch. Tomáš Chorý, ArtD.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Ilustrovaná dětská kniha
Název v angličtině:	Illustrated children's book
Anotace práce:	<p>Tato bakalářská práce je doprovodný text k mému dílu, což je autorská ilustrovaná dětská kniha pro děti. V textu je jak popis celého díla, tak proces jeho výroby od prvotních skic k výsledné knize. Teoretická část obsahuje vysvětlení pojmu ilustrace a toho, jak je obrazový materiál v knize pro děti důležitý. Uvádím zde také několik současných autorů zabývajících se dětskou ilustrací, kteří mě také inspirovali. K autorům jsem vybrala jejich díla, které mají určitou podobnost s knihou mojí, Malým cestovatelem.</p>
Klíčová slova:	ilustrace, dětská kniha, malba, zvířata, příběh
Anotace v angličtině:	<p>This bachelor thesis is an accompanying text to my work, which is an illustrated children's book for children. The text is both the description of the whole work and the process of its production from the original ones sketches to the resulting book. The theoretical part contains an explanation of the concept of illustration and how the picture material in the book for children is important. Here are also some of the contemporary authors dealing with children's illustrations, who also inspired me. To the authors I chose their works, which have some similarity to my book, Small Traveler.</p>
Klíčová slova v angličtině:	illustration, children's book, painting, animals, story

Přílohy vázané v práci:	kniha Malý cestovatel - fotodokumentace text knihy Malý cestovatel
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	Čeština